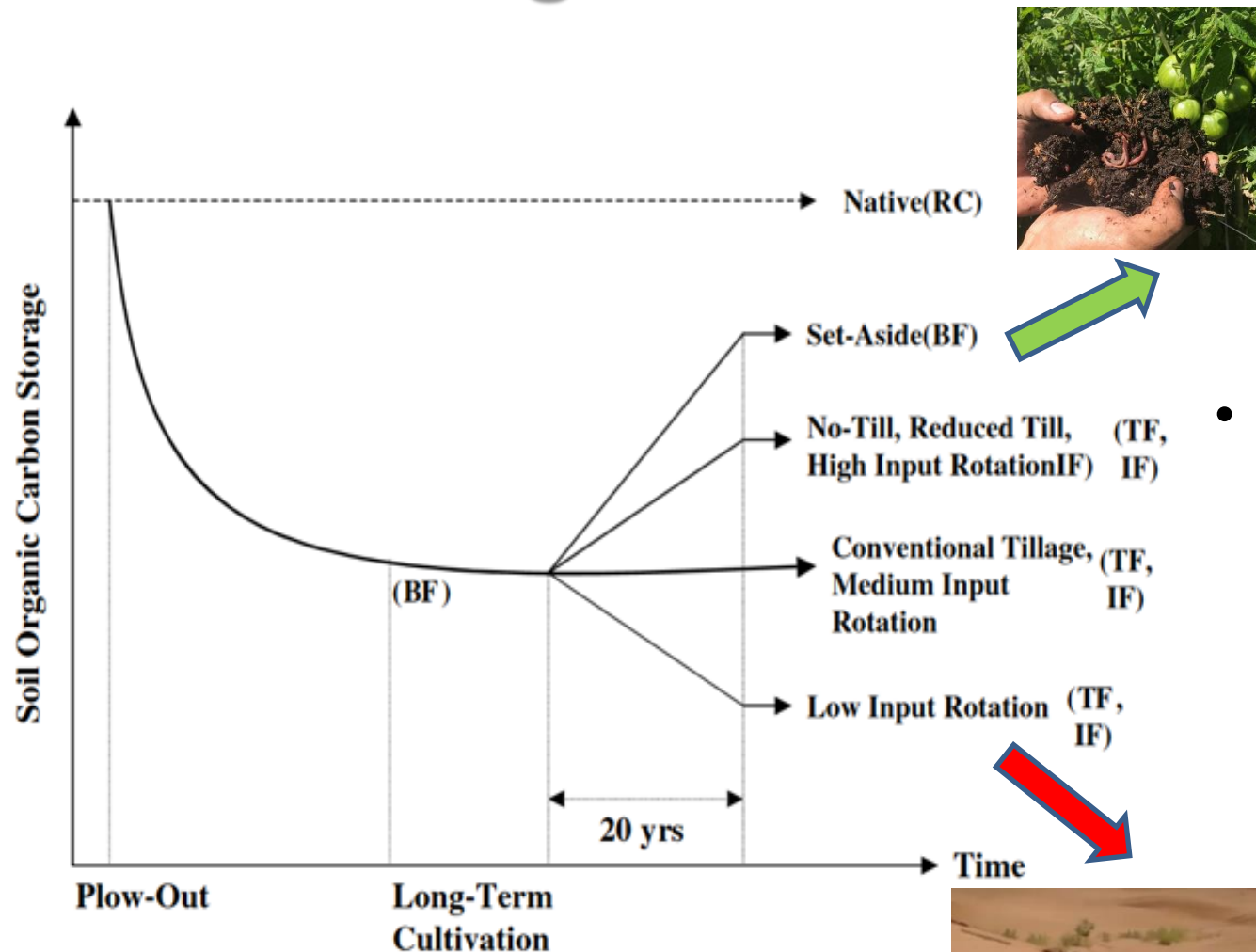

Karel KLEM

„Carbon farming“ aneb jak
zemědělství může napomoci
ukládání uhlíku

Proč regenerativní/uhlíkové zemědělství?

Intenzivní zemědělství = jednoznačný trend poklesu půdního uhlíku za posledních 100-150 let

- Poslední šance na zvrácení tohoto trendu – jinak nás čekají dramatické poklesy výnosů – především „desertifikace“ (živiny jsme schopni dodat, vodu jen ve velmi omezené míře)**

Proč je organický uhlík v půdě tak zásadní?

Soil organic matter

Brick = high bulk density,
low pore space

Sponge = low bulk density,
high pore space

- Indikátor všech fyzikálních a chemických vlastností a funkcí půdy zajišťující úrodnost
- Infiltrace a zadržetí vody
- Rovnováha mezi provzdušněním a zadržetím vody
- Rovnoměrné uvolňování živin
- Nižší náchylnost půdy k utužení

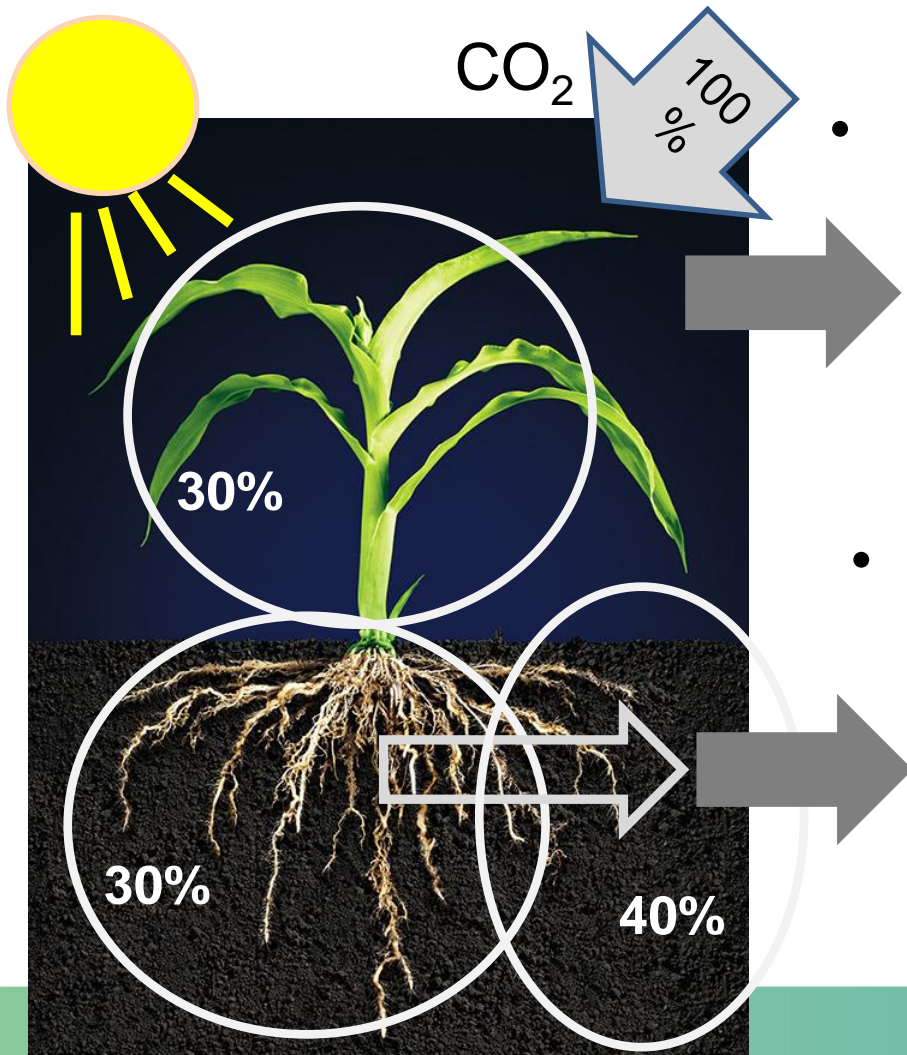

Jaké jsou ekonomické a organizační přínosy regenerativního zemědělství?

- **Stabilizace a zvýšení ziskovosti.** Prokázána v několika zemědělských podnicích hospodařících v suchých oblastech Moravy a na Slovensku (nižší zisk v dobrých ročnících ale eliminace výrazných ztrát v nepříznivých ročnících) – v dlouhodobém průměru **zvýšený zisk.**
- **Platby za uložený uhlík v půdě.** Aktuální cena 90 EUR za t CO₂ v emisních povolenkách znamená potenciálně **ca 8 000 Kč za uložení 1 t C v půdě.** Vzhledem k neexistující certifikaci a nejasnosti stability uložení jsou platby výrazně nižší (firma Carboneg ca 1 000 Kč za t).
- **Větší flexibilita hospodaření ve vztahu k počasí.** Menší počet operací, menší počet strojů, vyšší výkonnost, lepší využití pracovníků
- **Splnění části standardů DZES.** DZES 6 – minimální pokryv půdy v citlivém období 80% (meziplodiny), DZES 7 – střídání hlavních plodin 40% (meziplodiny), DZES 8 – neprodukční plochy 4% (meziplodiny sníží na 3%) (agrolesnictví).

Proč nestačí dodávat uhlík ve formě organických hnojiv?

Zde se dostáváme k samotné podstatě celého problému:

- Dráha tzv. pevného uhlíku (biomasa) – primárně rozklad – stabilní organický uhlík se tvoří jen ze 2-5% uhlíku
- Dráha tzv. „tekutého uhlíku“ - exsudáty + mykorrhizní houby – jednoduché organické sloučeniny, polymerní látky, glomalin – 40-50% se přeměňuje na stabilní uhlík poutaný na minerály

Stabilní uhlík (Humus?)

0.15 t C/ha/rok

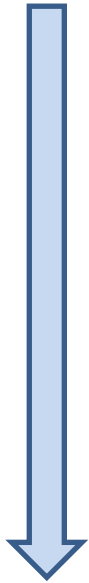

4 t C/ha/rok

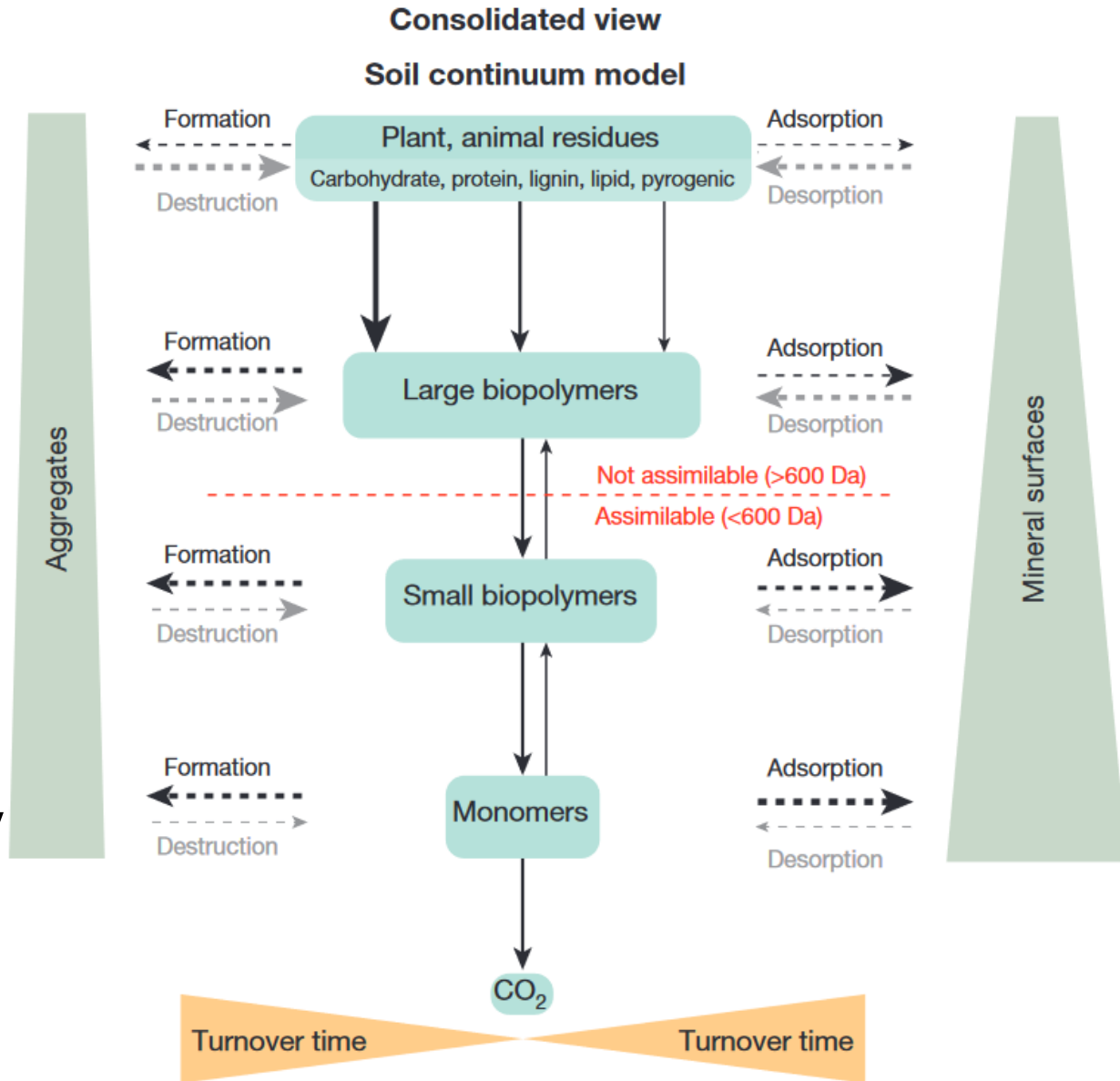
Při produkci 15 t nadzemní biomasy

Lehmann a Kleber, Nature 2015

Složité organické látky

Jednoduché organické látky

ii) ochranou v půdních agregátech

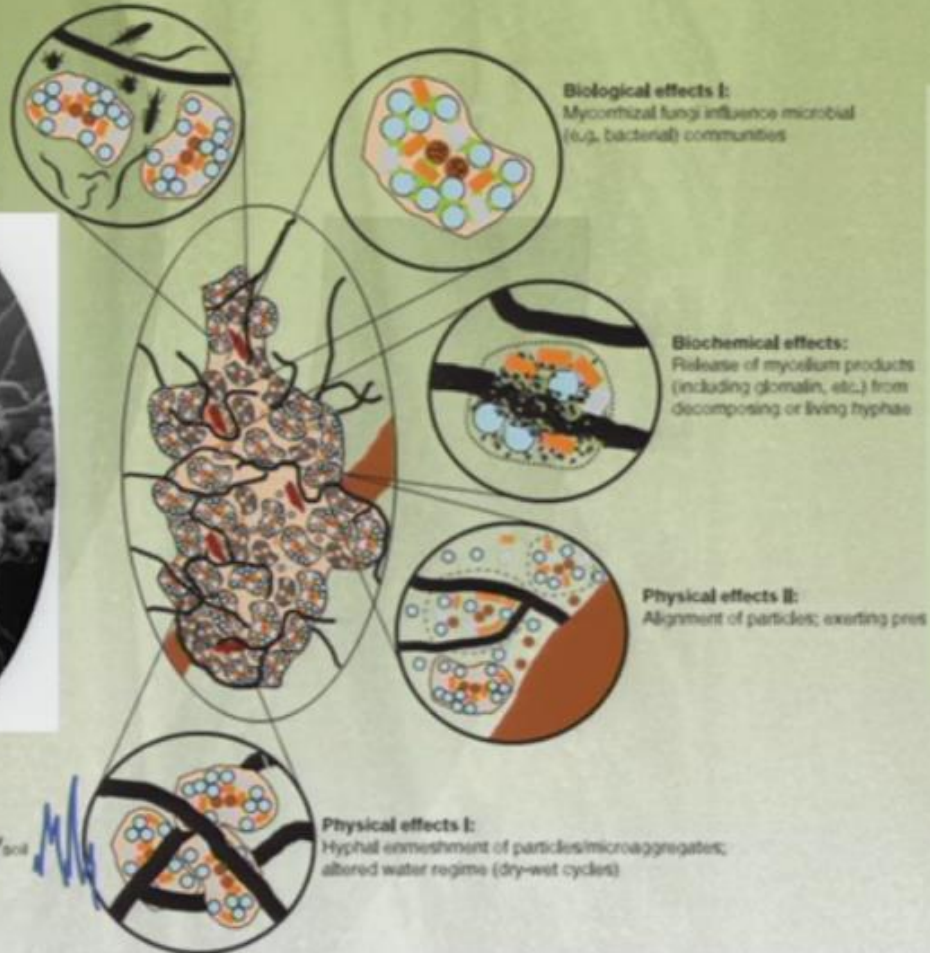
Stabilita (délka života) C se prodlužuje

i) vazbou na minerální povrchy (jíl a prach)

Druhou klíčovou podmínkou pro ukládání organického uhlíku je stabilita půdních agregátů

BUILDING A SOIL AGGREGATE

unlock the
SECRETS
IN THE
SOIL

Involves both:
Biological

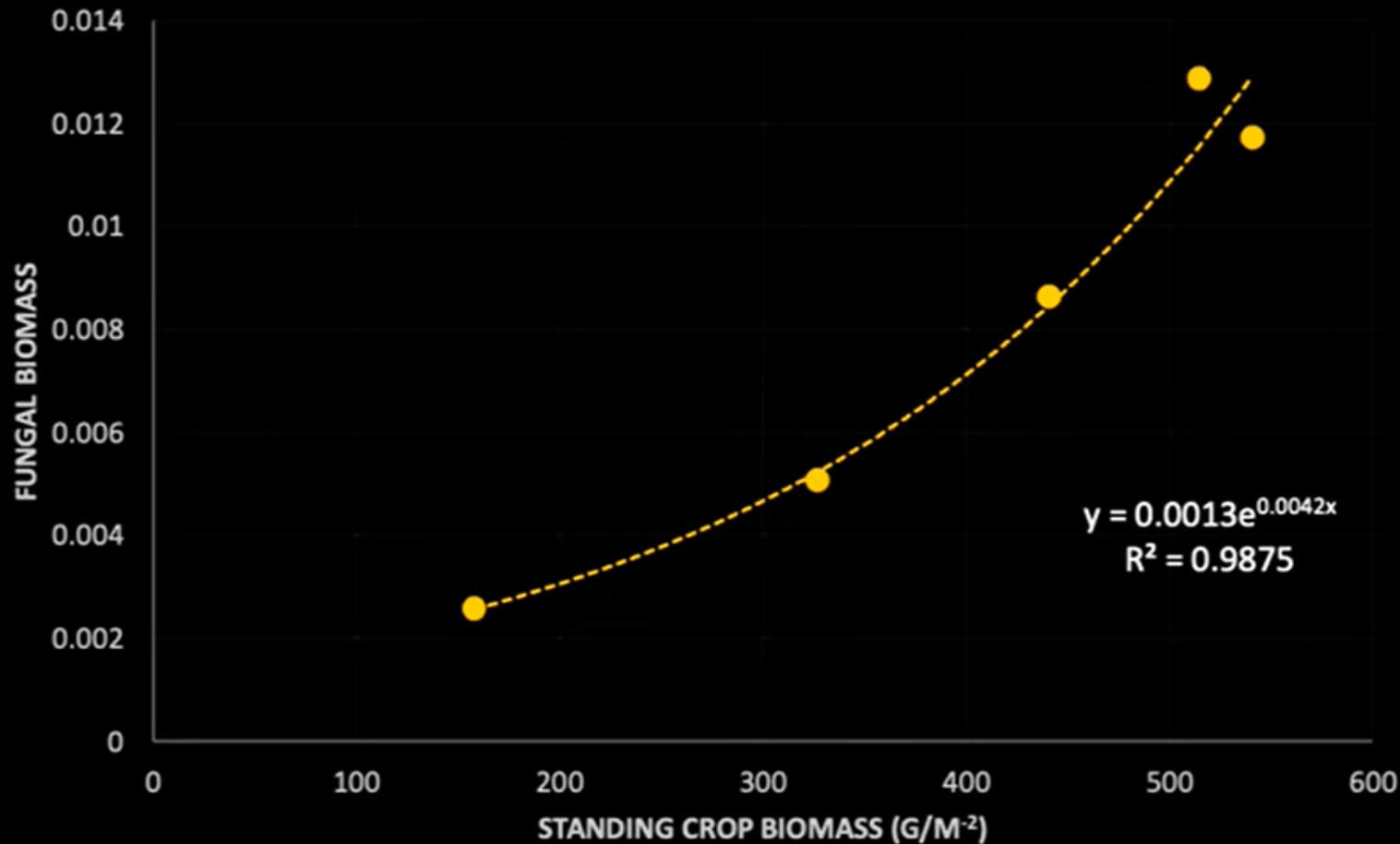
- AMF communities
- Release of Glues

Physical

- Hyphae entangle soil particles
- Dry wet cycles
- Squeeze particle together

- Naprosto zásadní úloha mykorhizních hub
- Glomalin – lepidivé látky
- Hyfy provazují pevně půdní částice
- Stlačují částice k sobě

Standing Crop Biomass vs. Fungal Biomass

AMP Only

Standing Biomass	1
Fungi	0.965400362
FoodWeb	0.927269459
Actinobacteria	0.901688549
P_Root-Feeding	0.87517532
Amoeba	0.834808305
Protozoa	0.827352289
F:B Ratio	0.803237654
Delta SOC	0.765060038
Flagellates	0.695643232
P_Disease Fungi	0.691061404
P_Ciliates	0.541371484
SOC	0.448289289
N_Bacterial	0.12097091
Bacteria	-0.779382328

Co děláme pro dráhu tekutého uhlíku a stabilitu půdních agregátů špatně? Prakticky všechno....

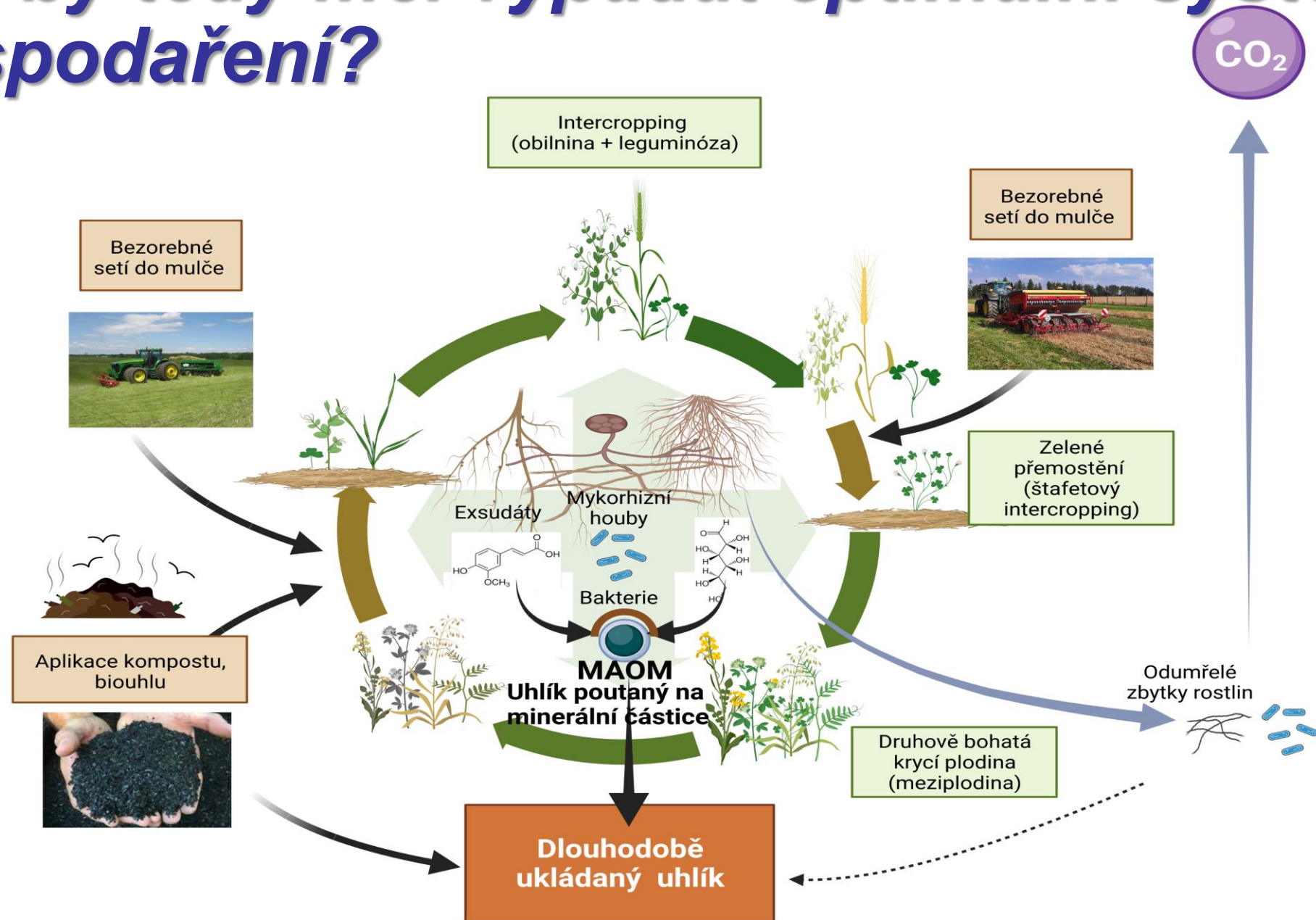
- **Dlouhé období bez vegetace** mezi dvěma plodinami – cyklus tekutého dusíku je přerušen
- **Intenzivní zpracování půdy** orbou nebo kypřením – umrtvení často ještě živých kořenů, mechanické narušení hyf, proschnutí .....a k tomu navíc ještě podpora dekompozice – provzdušnění
- **Pěstování monokultur** – arbuskulární mykorhiza funguje především mezi rostlinami různých druhů, které propojuje a všechny organismy pak profitují
- **Intenzivní používání fungicidů a průmyslových hnojiv** – přímo houby zabíjíme nebo je potlačujeme

Máme možnost nápravy? Rozhodně ano

- **Více jak 30 let bez zpracování půdy, bez hnojení, a bez použití pesticidů**

Jak by tedy měl vypadat optimální systém hospodaření?

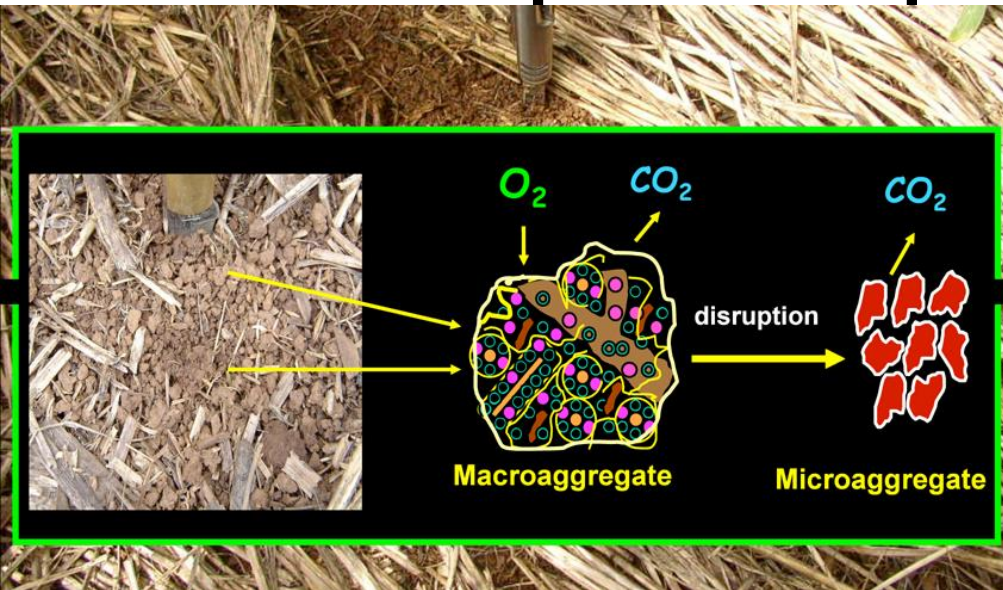
1. *Udržovat kontinuální zelený pokryv vegetací*

- Pěstování druhově bohatých meziplodin (lépe krycích plodin) a bezorebné setí plodiny do mulče (ideálně zeleného)
- Setí meziplodiny okamžitě po sklizni, při sklizni, nebo před sklizní

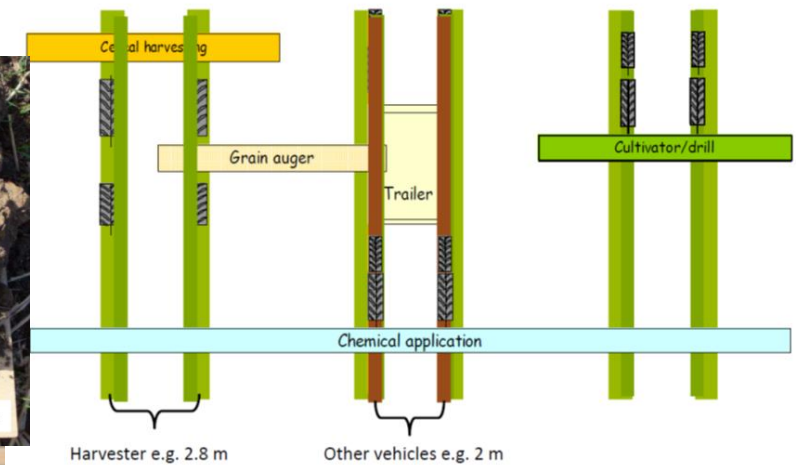
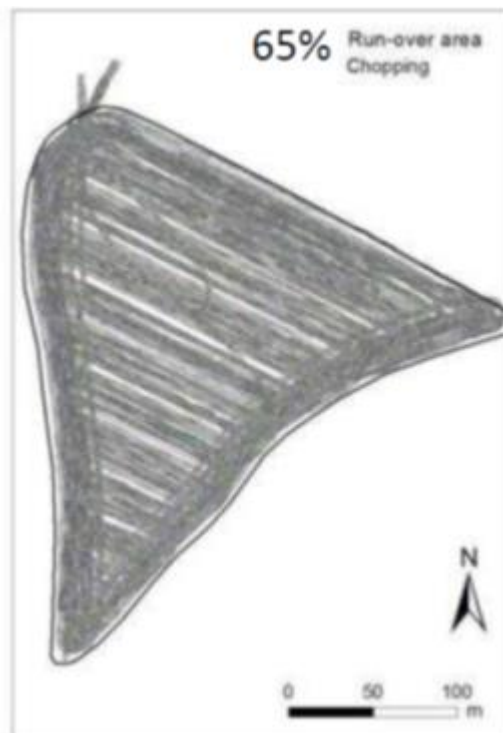
2. *Důsledně uplatňovat bezorebné technologie*

- Jen v případě určitých plodin (kukuřice – teplota půdy), nebo specifických problémů s plevely či škůdci lze zařadit strip-till či dokonce zpracování půdy (výjimečně)

3. Používat technologie „Controlled Traffic Farming“ - CTF

- Důležité opatření především z pohledu omezení narušení struktury půdy a zhutnění – zlepšení infiltrace (až 4x), zvýšení retence vody v půdě
- Vede v kombinaci s bezorebnými technologiemi a meziplodinami k omezení ztrát vody o více jak 100 mm/rok

4. *Postupně snižovat použití pesticidů (zejména fungicidů) a dusíkatých hnojiv na minimum*

- **Přímý účinek fungicidů na mykorhizní houby - živí se přímo exudáty**
- **Nadbytek živin - omezený vývoj (mělkého) kořenového systému, snížení množství exudátů, nižší potřeba symbiózy mezi mykorhizními houbami a rostlinou**

5. Začít uplatňovat biodiverzitu v rámci jedné kultury tzv. „intercropping“

- Intercropping - společné pěstování dvou plodin současně – nižší výnos obou komponent ale zvýšení celkové produktivity ca o 20%
- Společně s arbuskulární mykorhizou - významné benefity pro obě plodiny a stimulační ukládání stabilního uhlíku
- Zlepšení přístupnosti živin (včetně fixovaného dusíku leguminózami), zlepšení odolnosti k suchu, omezení šíření chorob a škůdců, lepší potlačení plevelů atd.
- Je ovšem nutný vývoj způsobu setí, posunu setí plodin, druhových synergií apod.

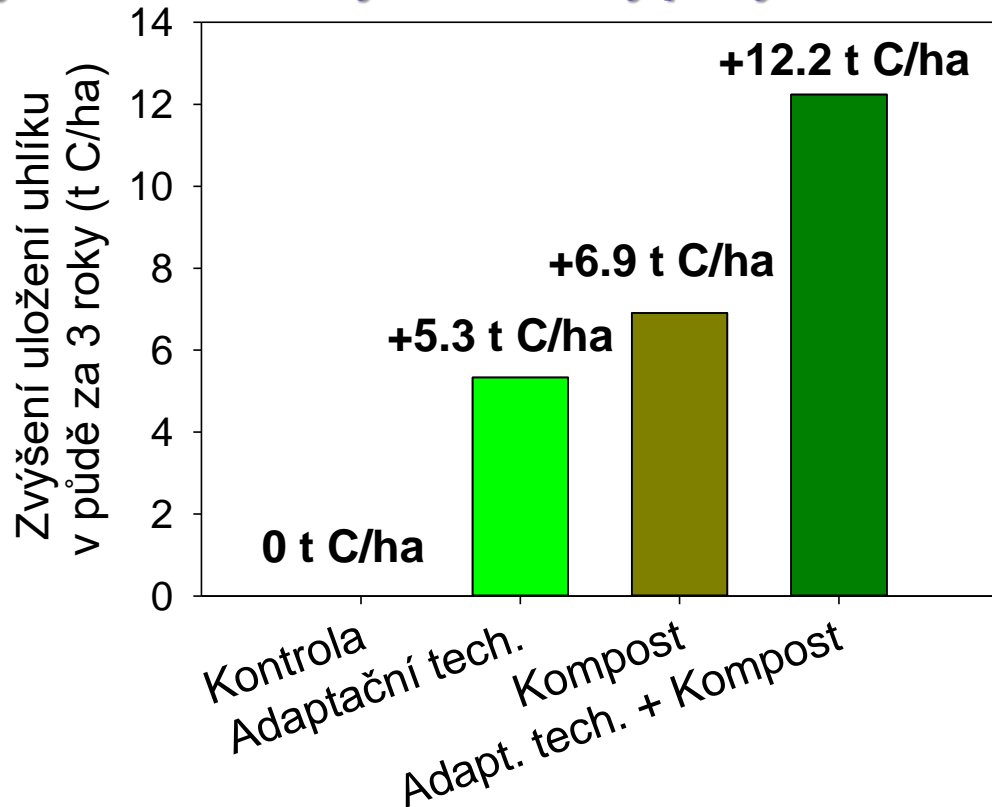
6. Výroba a aplikace forem kompostu podporujících ukládání stabilního uhlíku v půdě

a) Johnson-Su bioreaktor – kompost bohatý na houby
b) Witte – MC kompost

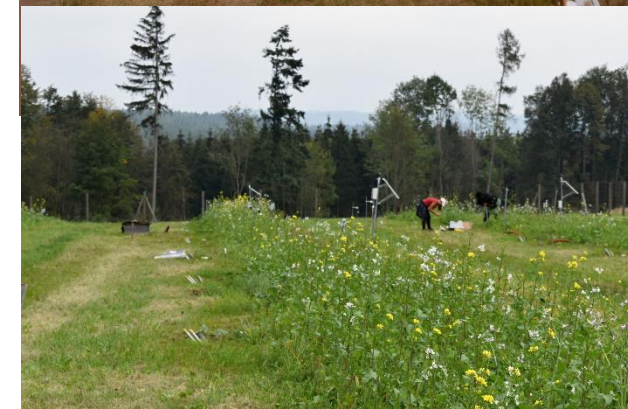
Uhlíkové zemědělství?

Zvýšení C za 3 roky do hloubky půdy 30 cm:

ca 32 tis. Kč /ha/rok

ca 18 tis Kč /ha/rok
ca 14 tis Kč /ha/rok

Kontrola – orba, bez meziplodin, bez aplikace kompostu

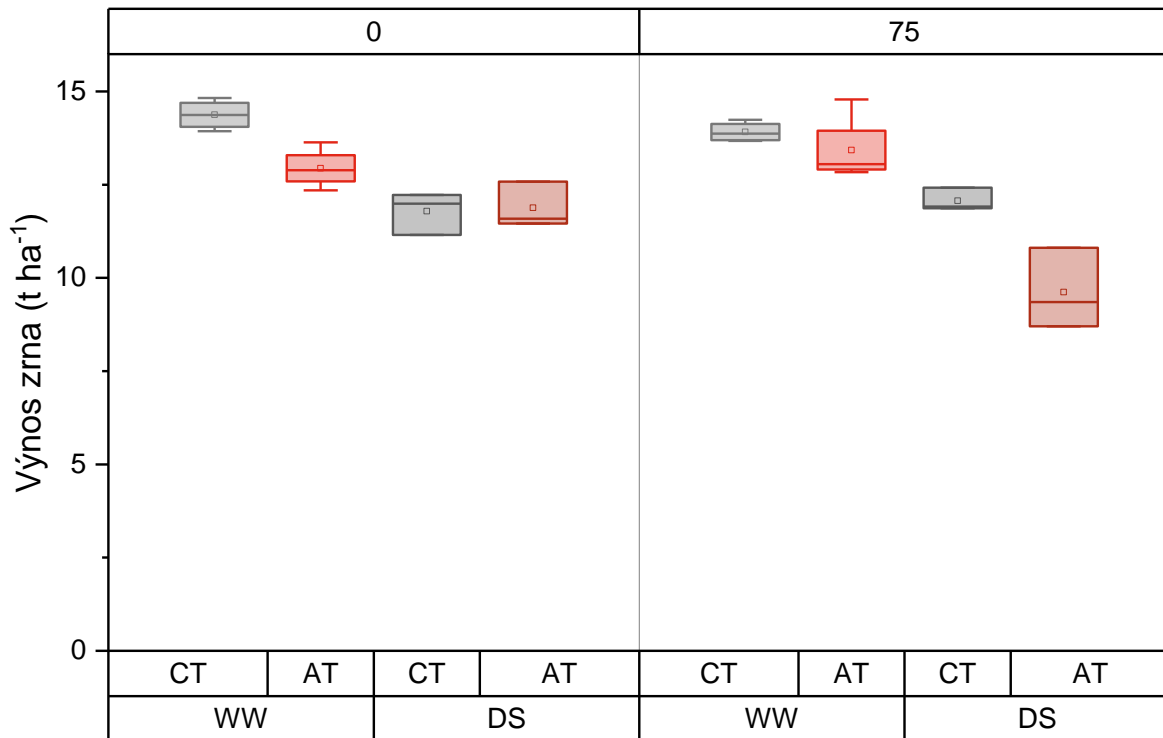
Kompost – jednorázově 30 t/ha (ca 8 t C/ha) na začátku experimentu

Adaptační technologie – bezorebné setí, pěstování druhově bohatých meziplodin

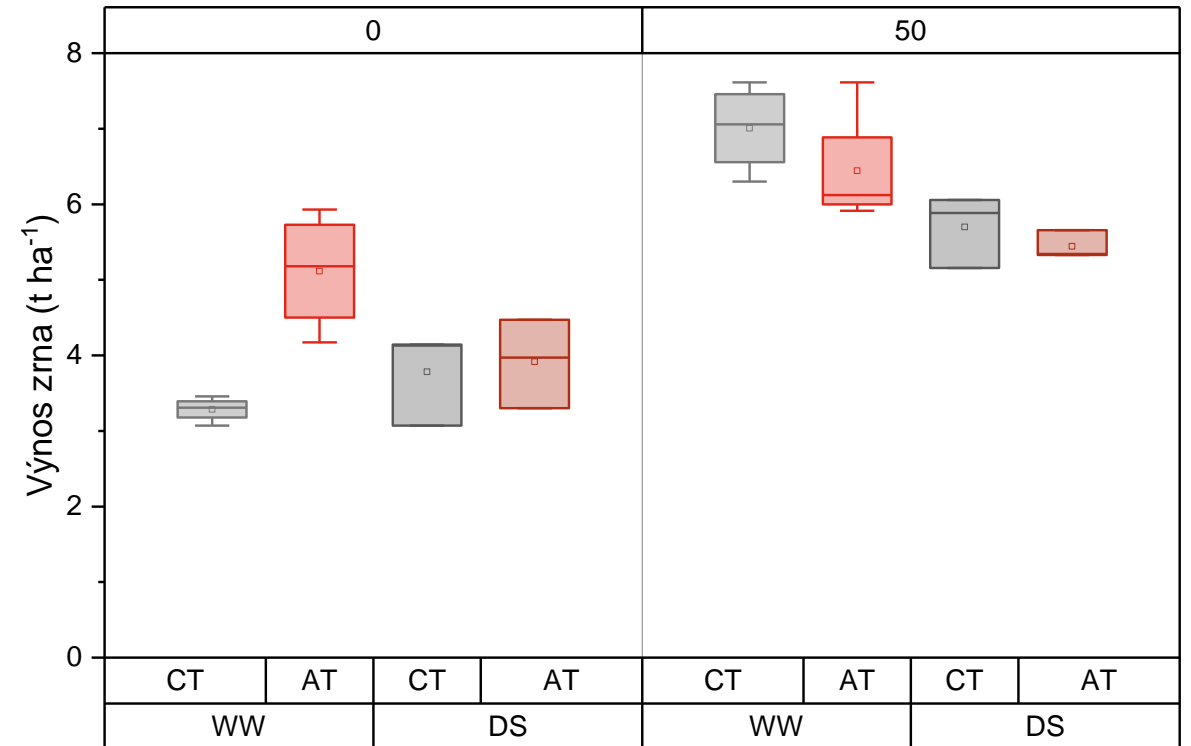
Výnosy v přechodném období?

Kukuřice na zrno 2021

Jarní triticales (+ bob) 2022

1. Regenerativní zemědělství zásadně chrání proti erozi

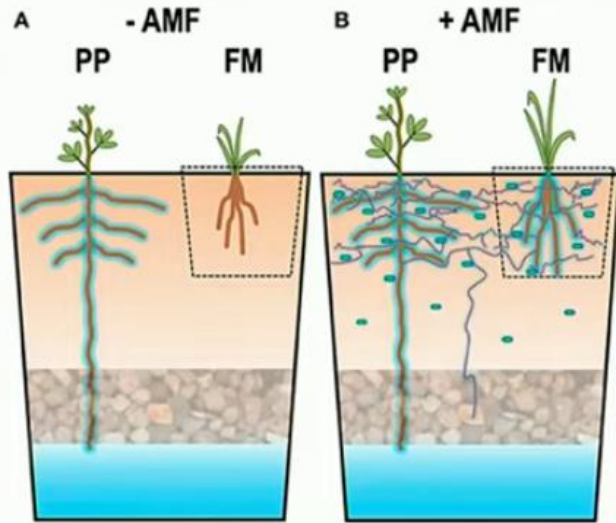
<https://www.youtube.com/watch?v=i0ENN Mky1sc>

2. Zvýšení odolnosti vůči suchu

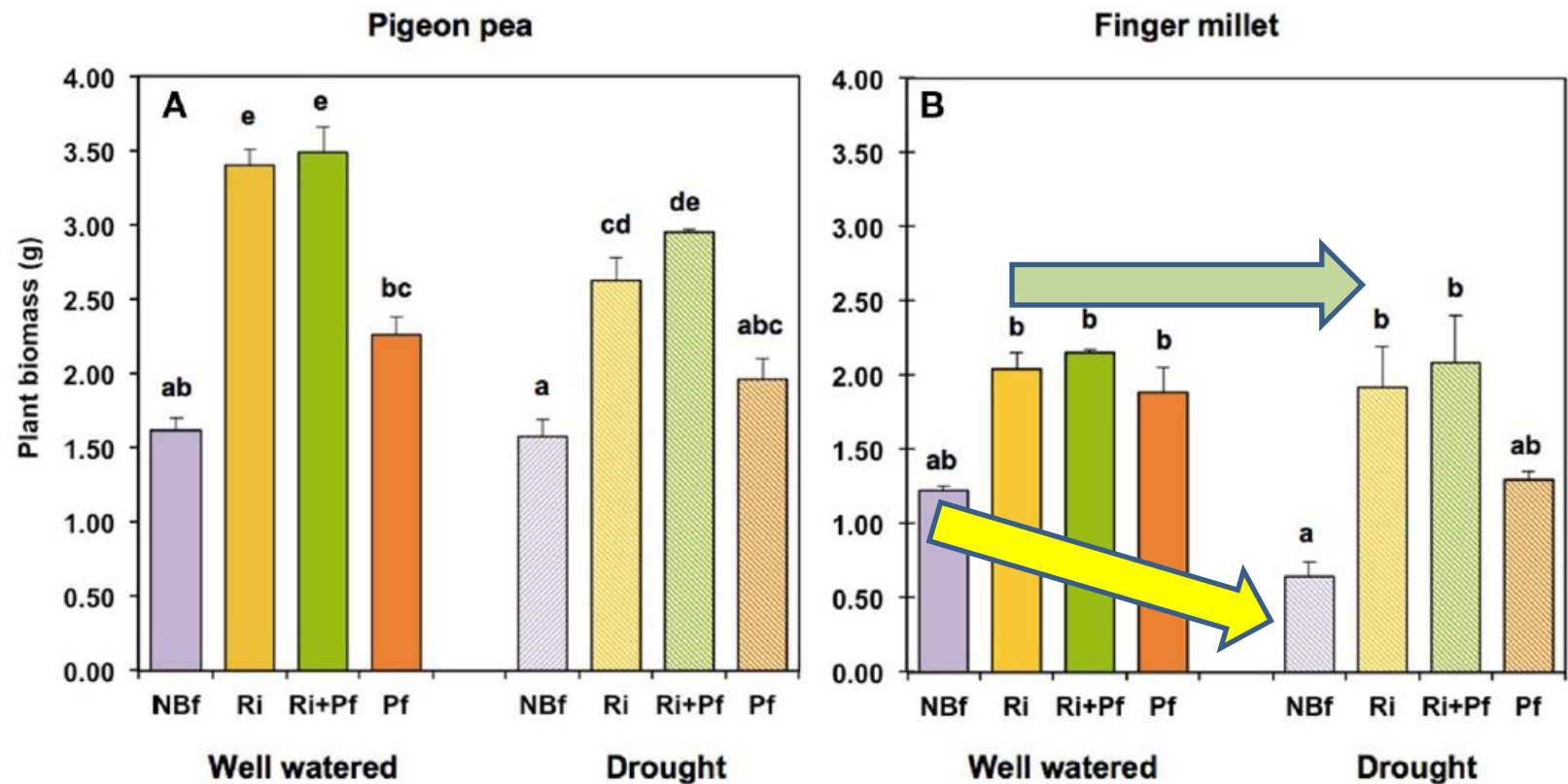

- RZ podporuje mykorhizní houby které zvětšují plochu kořenů několikanásobně
- Kořeny využívají obecně asi 1% půdy, kořeny s mykorhizními houbami asi 20%
- Propojuje rostliny s hlubokým a mělkým kořenovým systémem
- Mykorhiza zlepšuje strukturu půdy (glomalin, hyfy) a tím infiltraci a retenci vody

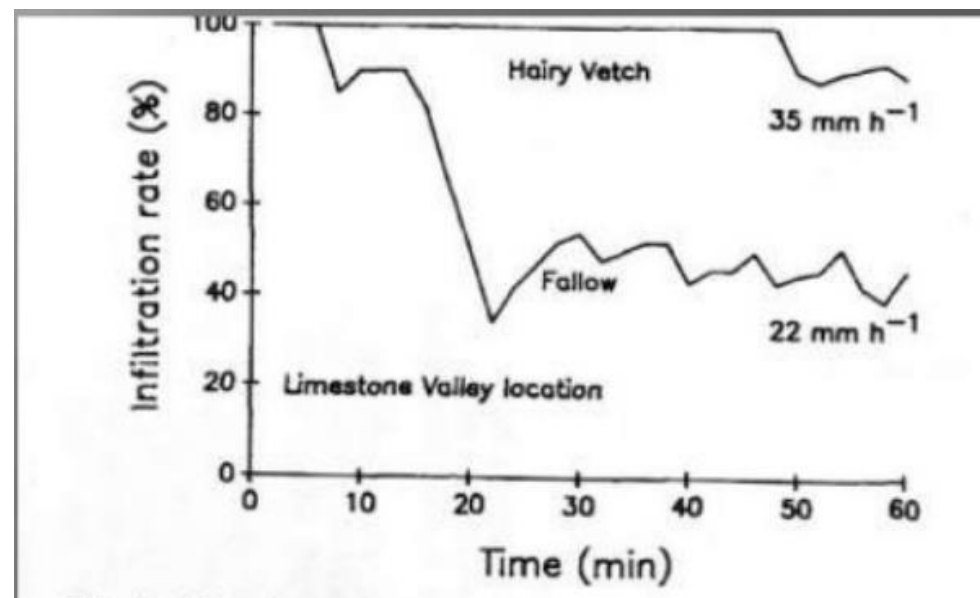
Kajan indický (Holubí hrách) PP x Kalužnice křivoklasá (prstové proso) FM

- NBf – kontrola bez očkování
- Ri - *Rhizophagus irregularis* – mykorrhizní houba

Kombinace krycí plodiny a bezorebného setí do mulče může zajistit ušetření až 300 mm vody

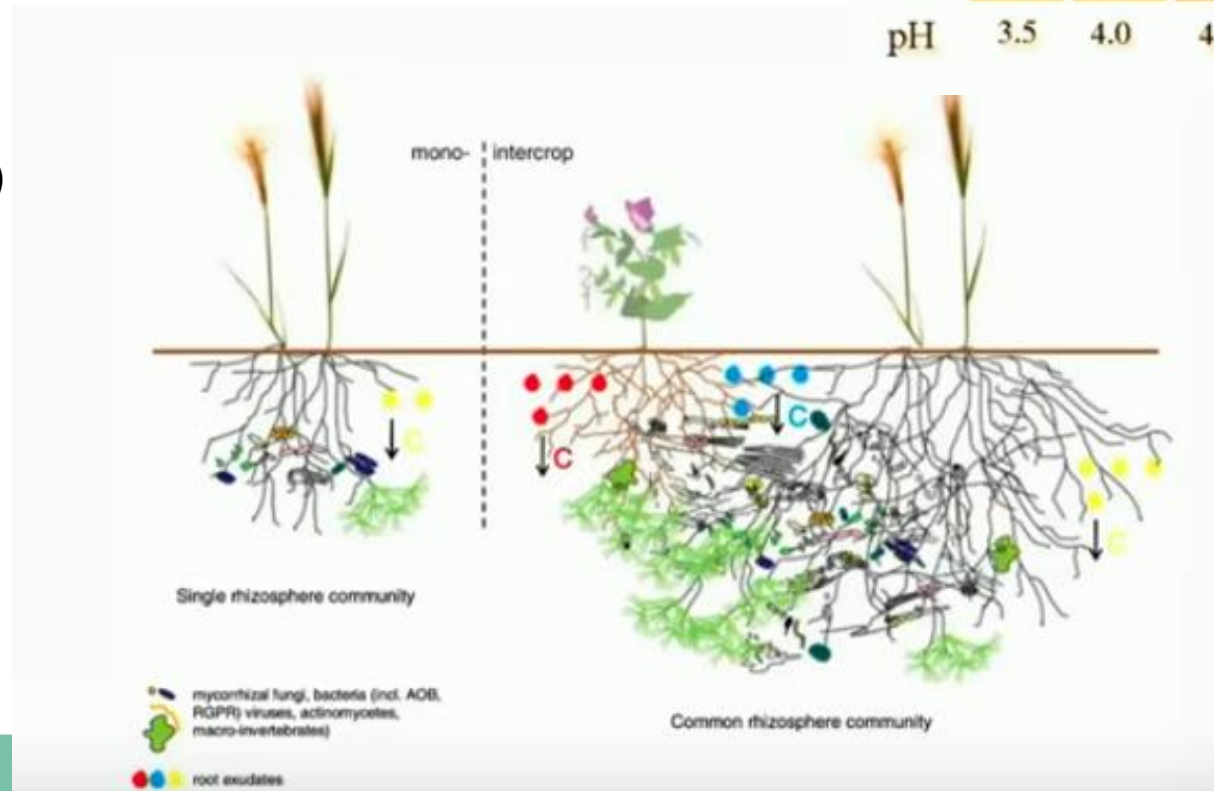
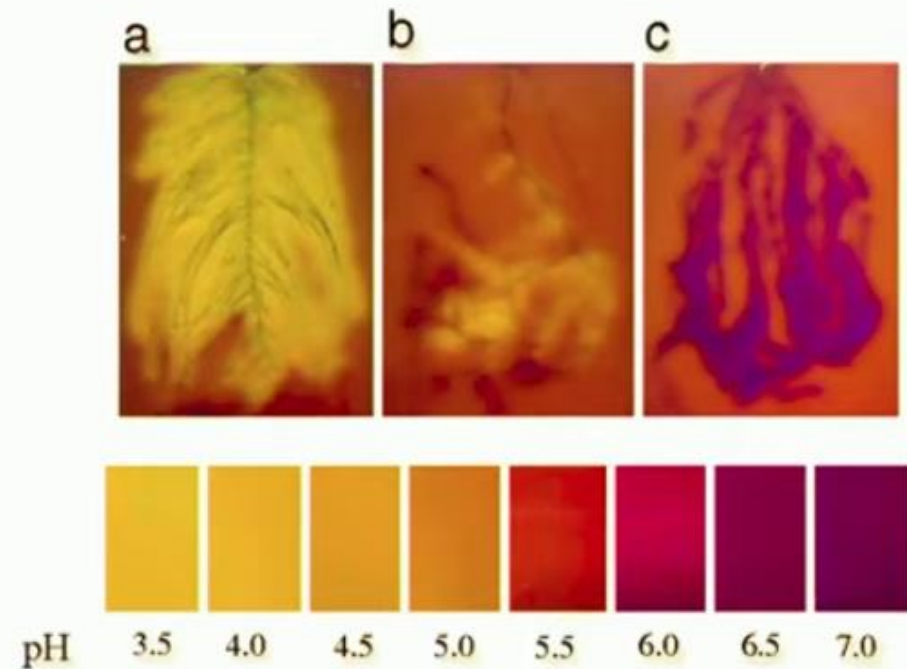
No-till Water Savings, mm

Tillage per trip	12 - 20
Evaporation	63 - 130
Infiltration	50 - 150 ?
Total Savings	125 - 300 ?

Estimated

3. Zvyšuje se přístupnost živin

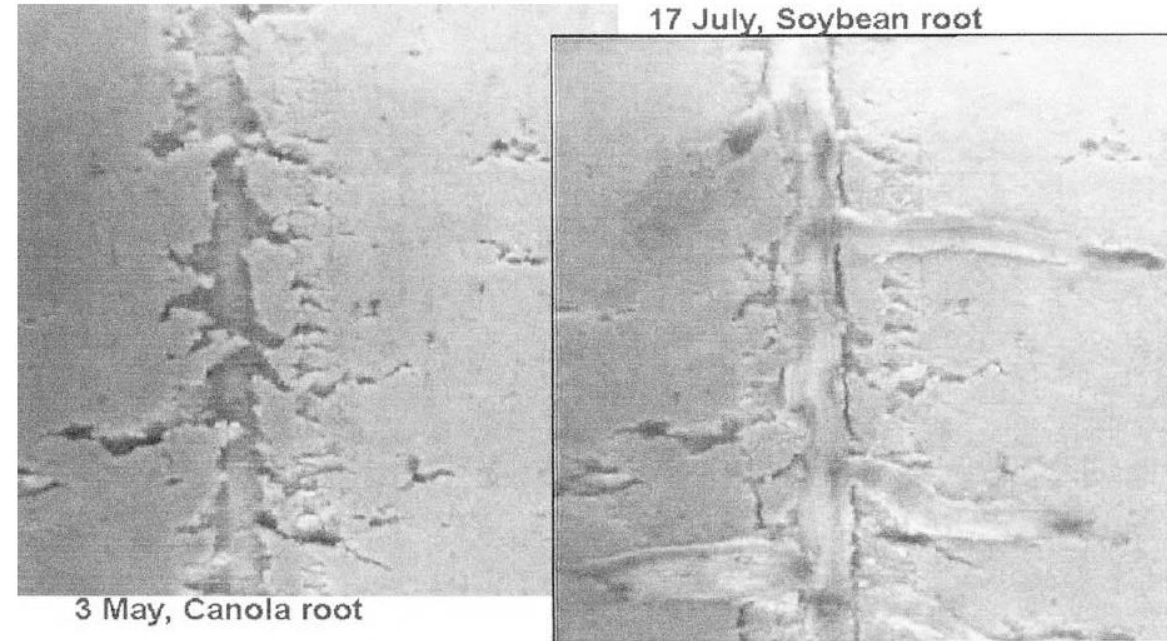
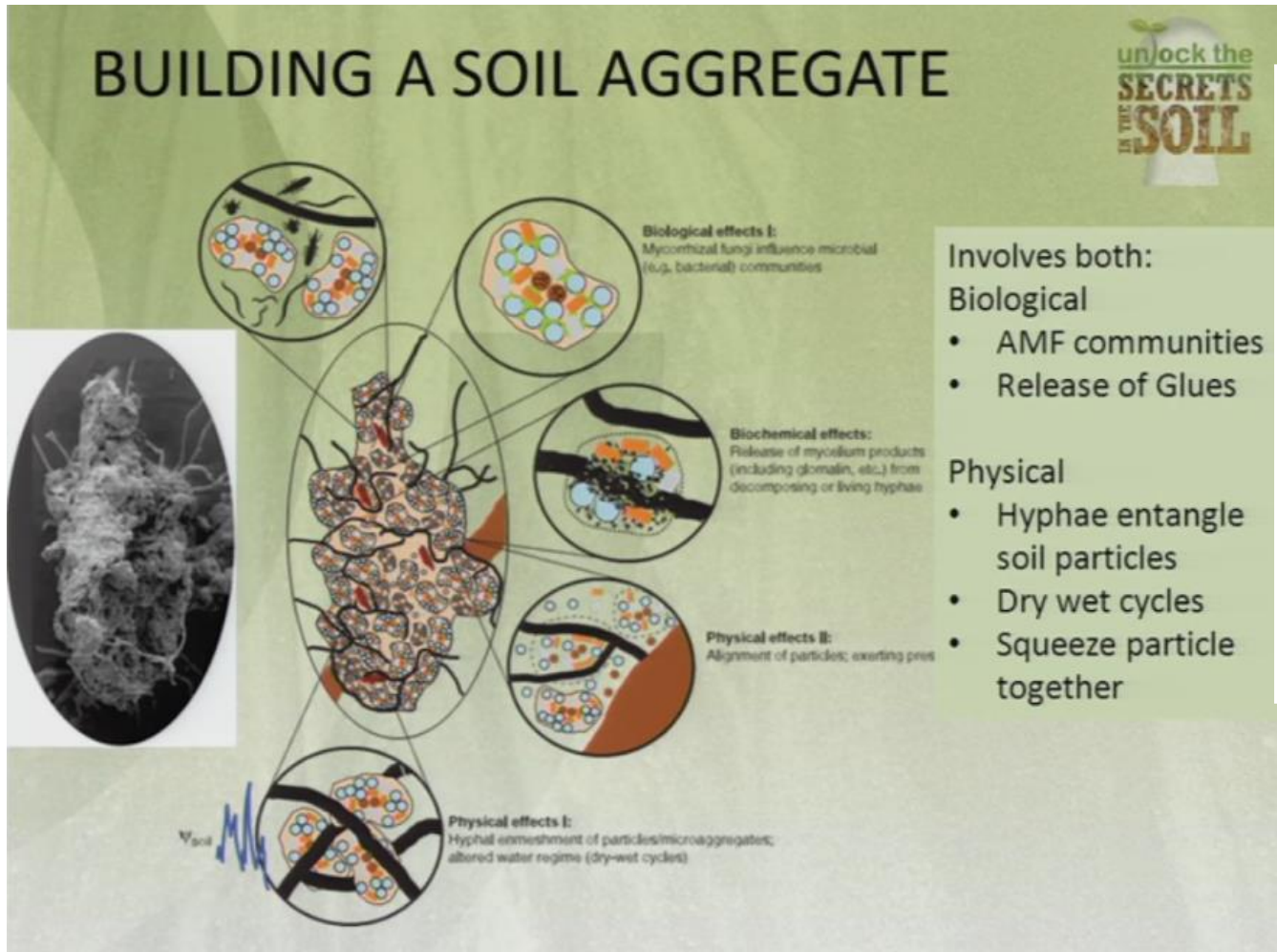
- Dvě vhodně zvolené plodiny se příznivě doplňují a propojují prostřednictvím mykorhizních hub
- Exudáty
- Mykorhýza
- pH – uvolňování živin
- a) Bob obecný (velmi kyselé)
- b) Soja (mírně kyselé)
- c) Kukuřice (neutrální)
- Kyselé – stopové prvky, P
- Neutrální – Ca, Mg, Mo

4. *Upravuje fyzikální vlastnosti půdy*

- **Zásadní pro stabilitu půdních agregátů je kontinuální vegetační pokryv + arbuskulární mykorhiza (glomalin)**

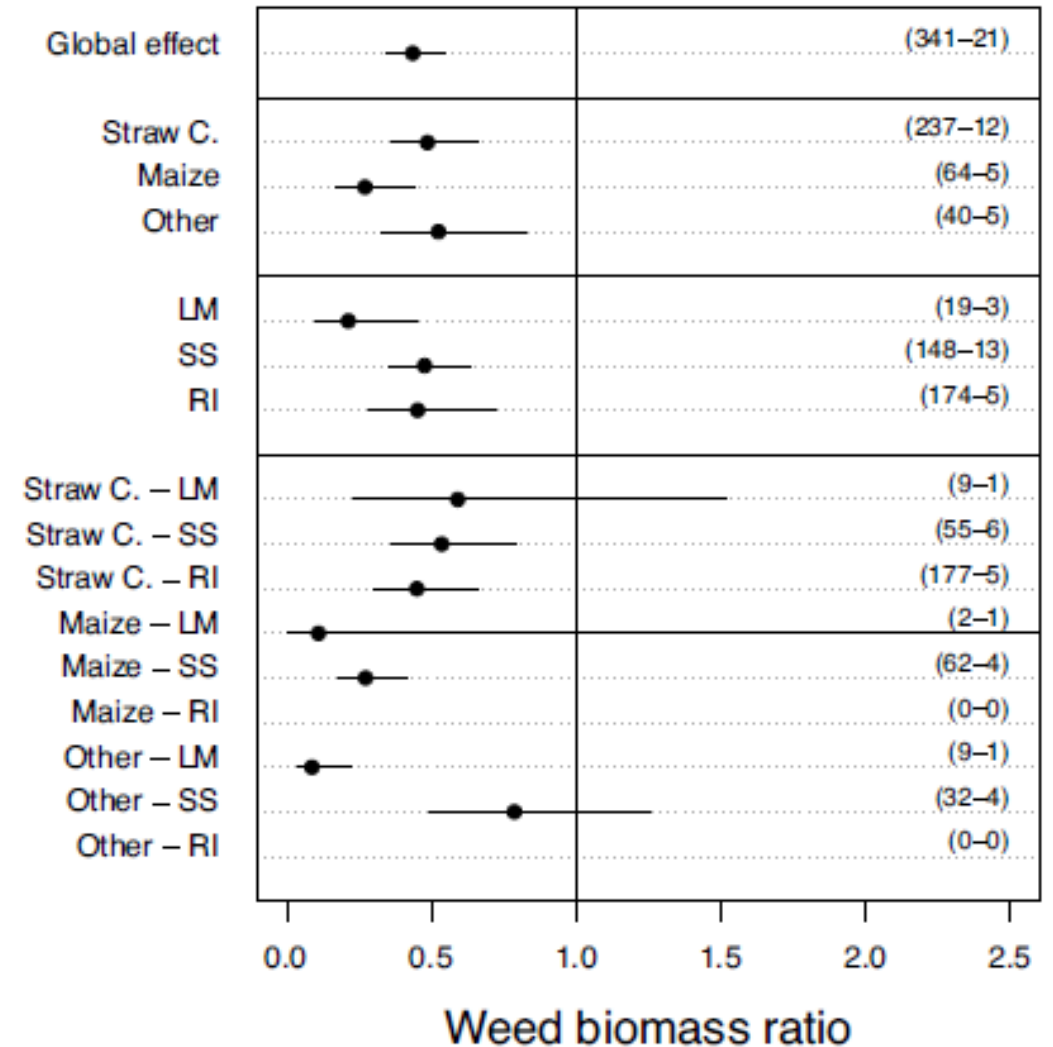
Co je levnější?

5. „Living Mulch“ výrazně potlačuje plevely (v průměru o 60%)

Comparison to non-weeded control treatments

Děkuji za pozornost